

Et Par mærkelige Exempler paa hvorledes Almuen visse Steder i Jylland benytter de autoriserede Lægers Hjelp i Sygdoms Tilfælde, og nogle Anmærkninger i denne Anledning.

Nylig læste man i et offentligt Blad *), et Forslag om lægekundige Præster i Sverrig. Mon ingen vil fremkomme med et lignende for Danmark? Det kunde ret vel passe sig i Deres Skrivt, da det fornemmelig er Landmanden der lider under, at ingen Læge findes uden i Kjøbstæderne, og at ingen anden tør yde ham Hjelp, uden at ansees som Quakksalver, et Navn, der dog ikke vel passer paa en saa hæderlig og kundskabsrig Stand, der ikke for Fordeel, men af Menneskekjerlighed lindrer sin ellers hjælpeløse Sognemands Nød. Hvo der ikke med sl. Tryde anseer det for en Lykke at Sygdomme forthynder vor Folkemængde, uanseet ligesaa ofte Unglingen og Familiens Forsorger, som den ubirksomme Olding, creperer af Mangel paa Hjelp, maa nok ønske andre og nærmere Læger paa Landet end Districts-Chirurgerne, som ikke en iblant 10 Syge bruger. Aarsagerne kunde jeg vel og opgive, hvis denne ei var nok: at hine umulig kan komme til alle Syge i saa store Di-

*) Jeg troer i Morgenblad af Dr. Høst.

stricter, om de end bleve forlangte og tilbudet Befordring og — Betaling.

Jeg (som De veed ikke er Præst, men som dog ikke heller vilde mangle Hjælp for min Person i Sygdoms Tilfælde, altsaa ikke taler af Egen nytte) vilde ansee det som et stort Middel til Landmandens Lykke, og Folkemængdens Conservation, at Præstene bleve opmuntrede til at forskaffe sig Kundskab om de almindeligste Sygdomme og deres Behandling, og at de maatte betjene deres Sognefolk i Sygdoms Tilfælde. De egentlige Quaksalvere vilde saa mindre blive hørte; den kyndige Læges Raad vilde i vanskelige Tilfælde af den retskafne Præst selv blive indhentet; men mange frelste fra Døden, der nu formedelst eget eller sin Forsørgeres Fordom, Ligegyldighed, Fattigdom, eller anden Marsag, ikke vil eller tør søge Hjælp hos den langtfra boende, dyre og desforuden nok som sybselsatte Kjøbstad, og District, Læge. Gud velsigne dem, der bidrage til at afhjælpe denne Landmandens Trang!

I Juli 1819, begyndte en Skarlagen's Feber, og hen paa Efteraadret en Nerveseber, i Byen W, hvoraf 28 Mennesker bleve angrebne, af hvilke 8 allerede ere døde og 11 ere endnu syge. Af samtlige Syge have ikkun 4 søgt Raad hos Lægen, uagtet han boer neppe $\frac{1}{2}$ Mil fra Byen, af hvilke dog een er død, som sik for sildig Hjælp.

2det Bindes 3die Hefte.

(23)

I Byen H, en Hjerdingvei fra Lægen, have i samme Tid og af samme Heber 17 Personer af Almuen været syge, af hvilke 8 have søgt og nydt hans Hjælp. Fire af disse ere døde, af hvilke den ene for sildig fik Medicamenter.

Da nu de saa nær Lægen boende saalidet benytte hans Hjælp, kan man nok slutte hvormedget mindre de søge og bekomme Hjælp der doe flere Mile borte.

Efter Lovens 6-11-13, 14 og 15, straffes med Kette de, som forsonne deres Børns Bevogtning, eller af Uforsigtighed ligge deres egne eller Andres Børn ihjel, men Lovene bestemme ikke nogen Straf for de Huusfædre, der forsonne deres syge Børns og andre Familielemmers Helbredelse, og dog er dette et indirecte Drab. Enten nu Forsømmelsen stæer formedelst muhamedansk Tro paa Tilfikkelse (at hvem der skal leve kommer sig nok uden Lægemidler) eller i den fromme Tank, at de ere bedst forfargede, som fare først Heden, eller af Ligegyldighed, eller af Frygt for Udgifter; er den dog lige beklagelig og formeentlig tilfige uforsvarlig, da Børn og Familie ikke ere Huusfæderens Eiendom, og han ikke er ene Dommer over deres Vel og Ver.

Lægen holder sig for noksom undskyldt, naar han ei kaldes og hentes.

Jeg spørger: Er ikke her Præsten den Mand, som kunde, og hvis han er en retskaffen og sagkyndig Mand, vilde udrette saare meget Gode, naar han blev vedbørlig autoriseret, og ikke skulde ansees for Quaksalver, fordi han søgte at frelse lidende Mennesker, som ellers ingen Hjælp kunde vente, eller til hvem Hjælpen vilde komme for sildig. Tog han sig Kurer for, som han ikke forstod, og uden Nødvendighed, var det tidligt nok at drage ham til Ansvar.

Fattigreglement af 5te Juli 1803, har christelig sørget for den Fattige, og paalagt Lægen og Præsten Pligter mod ham, men den Sidste kun som Tilsynsmand. Placat af 14de Decbr. 1810, har udstrakt denne Omsorg til Tjenesteyende; At denne Placat og Forordningen af 25de Marts 1791, § 19, ikke overholdtes, var at ønske, men om end dette skete overalt, vilde Hjælpen i store Chirurgicater dog ofte komme for sildig.

Derimod veed jeg ikke at Loven har bemyndiget Noget til at paansøde en Huusfader eller Moder selv Lægemedler, eller antage Læge til deres Børn, naar de ikke henhøre under Fattigvæsenet, og Sygdommen ei er af de egentlige smitsomme.

En Præst, der besad sin Menigheds Tillid, og ansaaes af denne som Fader og Ven, kunde vist her udrette meget.

Lang fra den Hensigt, at ville fornærme, eller fore Anke over nogen Stand eller Person, henstiller jeg disse Kjendsgjerninger og Bemærkninger til sande Vennekjævenners Estertanke, og til de Autoriteters gunstige Bedømmelse, hvem nærmest paaligge Omsorg for Landmandens Lærv.

Skrevet i Januar 1820.

J. L. T.